

El gust per la lectura
Educació primària

BRUIXES!

de Carles Cervelló

QUADERN PER A L'ALUMNAT

(cicle superior)

<http://images.yodibujo.es/_uploads/_tiny_galerie/200810/brujas-de-halloween-source_vif.jpg>

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2009-2010
Educació primària

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

BRUIXES!

de Carles Cervelló

NÚRIA LLUNELL ARGEMÍ

ÍNDIX

1. ABANS DE LA LECTURA

- 1.1. El llibre i l'autor 7
- 1.2. Llegir teatre 9

2. MENTRE LLEGIU

- 2.1. Acte I 11
- 2.2. Acte II 13
- 2.3. Acte III 16

3. DESPRÉS DE LLEGIR

- 3.1. Estructura de l'obra 19
- 3.2. Descripció dels personatges 20
- 3.3. Valoració de l'obra 21

4. MUNTATGE

- 4.1. Repartiment dels personatges 22
- 4.2. Aspectes tècnics 22
- 4.3. Improvisacions 23
- 4.4. Memorització del text 23
- 4.5. Creació dels personatges 23
- 4.6. Escenografia 25
- 4.7. El vestuari, l'attrezzo 28
- 4.8. El maquillatge 29
- 4.9. El programa de mà 30

- DICCIONARI TEATRAL 33

1. ABANS DE LA LECTURA

1.1. EL LLIBRE I L'AUTOR

1. Descobriu quina informació ens dóna la portada d'aquest llibre:

Títol:	
Autor:	
Il·lustrador:	
Col·lecció:	
Editorial:	

a) Quantes pàgines té el llibre?

.....

b) Quantes escenes té l'obra?

.....

c) Quants actes?

.....

d) Qui us sembla que seran els protagonistes?

.....

2. Llegiu aquesta informació sobre l'autor i contesteu les preguntes següents:

 <p>Carles Cervelló</p>	<p>Carles Cervelló és llicenciat en Filologia Hispànica i professor de secundària a l'escola Vedruna Gràcia de Barcelona. Des de l'any 1993 porta grups de teatre a l'escola. Com autor de teatre infantil ha publicat <i>Bruixes!</i> obra teatral per a infants en tres actes (Berga: Amalgama, 2001) i, juntament amb Jordi Rincón, ha fundat l'editorial Témenos edicions. El seu primer llibre és <i>Amb e d'educar; Diccionari no autoritzat de l'educació</i> (2008).</p> <p>En Carles també és poeta, i ha publicat <i>Fragments de plenitud</i> (Berga: Amalgama, 1997) i <i>En veu alta</i> (Argentona: la comarca edicions, 2006)</p>
---	--

a) Quina professió té l'autor, a part d'escriure?

.....

b) Per què escriu teatre?

.....

c) En què està llicenciat?

.....

d) Té algun altre llibre? Com es diu?

.....

3. Llegiu el pròleg del llibre. En acabar, completeu les frases següents:

— L'autor va escriure aquest llibre perquè...

.....

— L'autor, per escriure *Bruixes!*, es va inspirar en...

.....

4. Fem prediccions:

a) Sabeu quina diferència hi ha entre una comèdia i una tragèdia? Si no ho sabeu, busqueu-ne informació a Internet.

.....

.....

b) Penseu en pel·lícules i digueu si són comèdies o tragèdies:

Títol de la pel·lícula	Comèdia	Tragèdia

c) Què creieu que és aquesta obra de teatre, una comèdia o una tragèdia? Raoneu la resposta:

.....
.....

d) De què penseu que pot anar aquesta obra?

.....
.....

5. Què en sabeu, de les bruixes? Busqueu-ne informació i munteu una exposició oral per fer davant de la classe. Ho podríeu fer en grups de quatre.

1.2. LLEGIR TEATRE

1. Com creieu que s'ha de llegir el teatre? Feu una pluja d'idees entre tots. Un cop feta, ordeneu les idees i feu-ne un esquema.

2. Llegiu en veu alta aquest petit monòleg del personatge de la Mestra. Pareu molta atenció en:

- la dicció
- la vocalització
- la puntuació
- l'expressivitat

MESTRA: Veieu com és necessari anar a escola? Porta el llibre, ja ho llegiré jo (*L'hi agafa*). Escolteu: «Per poder transformar una bruixa dolenta en bona són necessaris diversos i complicats ingredients: en primer lloc, s'ha de posar en una olla amb aigua, a foc lent, un quilo de penediment per una mala acció; afegir després mig quilo de bons propòsits amb un pessic de bon humor i simpatia i, finalment, barrejar-ho tot amb dos-cents grams d'amistat i companyerisme. Servir-ho en tassa a temperatura ambient». Què us sembla? No està gens malament, oi?

3. Observeu el text que acabeu de llegir i fixeu-vos en els tipus de lletra. A què correspon cadascun? Digueu quina funció té en el text cadascun d'aquests tipus de lletra:

- majúscula i negreta:
- cursiva entre parèntesi:
- cursiva entre claudàtors:
- rodona:

4. Quan llegim una obra de teatre en veu alta, quin tipus de lletra hem de llegir?

.....

5. Per fer la lectura d'aquesta obra, repartiu-vos els personatges i llegiu-la col·lectivament.

Poseu al costat de cada personatge el nom del company o de la companya que l'interpretarà:

Personatges de l'obra

Nen o nena que l'interpretarà

BRUIXES

GERTRUDIS

URRACA

ULRICA

NENS DE L'ESCOLA:

DOLORS

CLÀUDIA

MARIA

PEPITA

JULI

PERE

YASMINA

JOSEP

PATRÍCIA

MIQUEL

NENS DEL CARRER:

XAVI

NÚRIA

CRISTINA

MARTA

CLARA

CARLES

MESTRA

2. MENTRE LLEGIU

2.1. ACTE I

1. Mentre aneu llegint l'acte I, completeu aquest quadre:

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	<i>Interior de la casa de les bruixes.</i>	<i>Urraca Ulrica Gertrudis</i>	<i>La Gertrudis ha trobat la poció de la immortalitat, n'han de trobar els ingredients-</i>
ESCENA II			

2. Busqueu al diccionari les paraules que no heu entès i construïu una frase amb cadascuna:

Paraula	Frase

3. A què dediquen el temps les bruixes Urraca i Ulrica?

URRACA	ULRICA

4. Quines són les especialitats culinàries d'Ulrica?

.....

.....

5. Quins ingredients cal per fer la poció de la immortalitat?

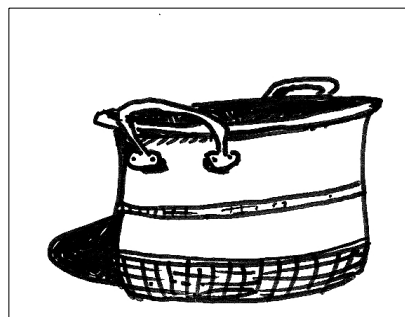
—

—

—

—

—

6. Les pocions són com les receptes de cuina. Per parelles, busqueu una recepta de cuina i escriviu els passos que heu de seguir.

Un cop ho tingueu, feu-ne una exposició oral davant de la resta de la resta de la classe. Si us animeu, podeu intentar fer alguna recepta a classe entre tots.

7. Per a què serveix la bola de cristall?

.....

8. A part de la bola de cristall, quins altres objectes són propis de les bruixes i els bruixots? Feu-ne una llista i escriviu al costat quina és la utilitat de cadascun:

Objecte	Utilitat

9. A l'escena I, a més de les bruixes surten dos personatges fantàstics: el troll i el monstre del llac Negre. Coneixeu altres personatges fantàstics? Feu-ne una llista.

10. De què es queixen els nens? Què en penseu? Quines classes extraescolars feu vosaltres?

Podeu fer una enquesta i, després, recollir-ne els resultats en un gràfic de barres. Quina és la classe extraescolar que fan més nens i nenes de la vostra classe?

11. Què organitzen a l'escola? Què té d'especial aquest any? Quin és el programa d'actes?

12. Celebreu festa de Nadal a la vostra escola? Si ho feu, quins actes organitzeu? Quins actes us agradaria fer?

13. Llegiu aquests adjectius. A què o a qui es refereixen?

<i>immenjables</i>	
<i>vomitius</i>	

<i>tanoca</i>	
<i>lleig</i>	

<i>bonica</i>	
<i>meravellosa</i>	

2.2. ACTE II

1. Mentre aneu llegint l'acte II, completeu aquest quadre:

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	Al carrer.	Xavi, Núria, Cristina, Marta, Clara, Carles, Gertrudis, Urraca i Ulrica.	Les bruixes es troben una colla de nenes i nenes i, després de convertir la Cristina en mico, els demanen que trobin el 1r ingredient de la poció: una noia que no hagi dit mai cap mentida.
ESCENA II			
ESCENA III			

ESCENA IV			
ESCENA V			
ESCENA VI			

2. Busqueu al diccionari les paraules que no heu entès i construïu una frase amb cadascuna:

Paraula	Frase

3. Per què s'ofenen les bruixes? De quines maneres les anomenen?

-
-
-
-

4. Quina mentida li diu el Xavi a la Yasmina? I la Yasmina, quina mentida diu?

.....
.....

5. Quin és l'ingredient següent? Com l'aconsegueixen?

.....
.....

6. En aquest acte es diuen moltes mentides. La més exagerada és la de la Cristina. Quina és?

.....

Inventeu-vos una mentida original i divertida per justificar que heu arribat tard a un lloc.

7. Com va la festa del Nadal, a l'escola? Quines actuacions no van bé? Per què?

.....
.....

8. El Pere li diu «Casanova» al Xavi. Sabeu qui era aquest personatge? Si no ho sabeu, busqueu-ne informació a Viquipèdia:

.....
.....
.....

9. Llegiu aquestes frases. Què volen dir les expressions en negreta?

— **Menys fums**, «senyores», **menys fums**.

—

— La funció està «**out**», totalment «**out**».

—

— **Flipo** amb aquesta **pilota**, tia. (*Pilota* es refereix a la Pepita.)

—

— Quina **bleda**. (*Bleda* es refereix a la Pepita.)

—

10. Feu una frase amb les expressions en negreta de les frases que teniu a continuació. Si no sabeu què volen dir, busqueu-les a la pàgina on han sortit i llegiu en quines situacions es diuen:

— Quin **guirigall** que es va formar al barri! (p. 28)

—

— **Quan em busquen les pessigolles, me les troben!** (p. 29)

—

— No diguis **bajanades!** (p. 34)

—

— ...una poció per **llepar-se els dits.** (p. 38)

—

— Aquesta sempre **està als núvols** i no **sap mai quina en balla...** (p. 40)

—

2.3. ACTE III

1. Mentre aneu llegint l'acte III, completeu aquest quadre:

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	A casa de les bruixes.	Yasmina, Maria, Gertrudis, Ulrica i Urraca.	Les bruixes tenen lligades la Yasmina i la Maria i van a buscar el tercer ingredient.
ESCENA II			
ESCENA III			

ESCENA IV			
ESCENA V			
ESCENA VI			
ESCENA FINAL			

2. Busqueu al diccionari les paraules que no heu entès i construïu una frase amb cadascuna:

Paraula	Frase

3. Per què no volen ajudar la colla els altres nens?

.....

.....

4. Quin nen agafen les bruixes?

.....

5. Què fa el Pere?

.....
.....

6. Com s'escapen els presoners?

.....
.....

7. Busqueu els ingredients de la poció per transformar una bruixa dolenta en una de bona:

-
-
-
-

8. Inventeu entre tots una fórmula màgica. Busqueu-ne els ingredients i expliqueu per a què pot servir. Inventeu la fórmula que s'ha de dir mentre es prepara la poció:

.....
.....
.....
.....
.....

9. Què els passa a les bruixes, al final?

.....
.....

10. A qui van adreçats aquests insults?

- Colla de capsigranys:
- Petita puça escarransida:
- Estaquirot amb potes:
- Tros de suro!:
- Borinot dissecat!:
- Sac d'ossos mal posats:

3. DESPRÈS DE LLEGIR

3.1. ESTRUCTURA DE L'OBRA

Busqueu les 3 parts de l'obra: la presentació, el nus i el desenllaç. Indiqueu quines escenes corresponen a cada part. Feu-ne un petit resum:

PRESENTACIÓ	
Escenes	Resum

NUS	
Escenes	Resum

DESENLLAÇ	
Escenes	Resum

3.2. DESCRIPCIÓ DELS PERSONATGES

1. Fixeu-vos en els personatges:

- a) Com són?
- b) Quin caràcter tenen?
- c) També podeu imaginar com es mouen, com caminen..., així podeu començar a construir-ne la composició corporal (penseu que, com més entengueu els personatges, psicològicament i corporalment, més fàcil us resultarà la seva interpretació).

2. Trieu 3 personatges i feu-ne la descripció. Ho podeu fer en parelles.

Recordeu quins són:

- **Bruixes:** Gertrudis, Urraca, Ulrica
- **Nens de l'escola:** Dolors, Clàudia, Maria, Pepita, Juli, Pere, Yasmina, Josep, Patrícia i Miquel.
- **Nens del carrer:** Xavi, Núria, Cristina, Marta, Clara i Carles.

3.3. VALORACIÓ DE L'OBRA

1. Què us ha semblat el final de l'obra? Doneu la vostra opinió:

.....
.....
.....

2. Quina lliçó ens vol transmetre l'autor?

.....
.....
.....
.....

3. Inventeu-vos un altre final, sense que canviï el que ha volgut transmetre l'autor de l'obra.

4. En una obra de teatre els diàlegs són molt importants. Llegiu alguns diàlegs dels nois i noies, i busqueu expressions que siguin pròpies del llenguatge que utilitzen els personatges d'aquestes edats. Per exemple:

- *Tindries motius per estar agobiat... com jo!*
- *Talla el rotllo!*
- *Tranqui, col·lega, tranqui.*
- *Passa, tronca, passa.*
- *Oh, no, estic acabat...*
- *Quin plom de tio!*

4. MUNTATGE

Un cop heu acabat de llegir l'obra, ja ens podem posar mans a la feina. Anem a muntar l'obra de teatre.

4.1. REPARTIMENT DELS PERSONATGES

Penseu quin paper us agradaria fer i, entre tots, feu el repartiment dels personatges:

Bruixes: GERTRUDIS:
 URRACA:
 ULRICA:

Nens de l'escola:
 DOLORS:
 CLÀUDIA:
 MARIA:
 PEPITA:
 JULI:
 PERE:
 YASMINA:
 JOSEP:
 PATRÍCIA:
 MIQUEL:

Nens del carrer:
 XAVI:
 NÚRIA:
 CRISTINA:
 MARTA:
 CARLES:
 CLARA:

MESTRA:

4.2. ASPECTES TÈCNICS

A part dels personatges que surten a l'obra, també hi ha moltes parts tècniques que podeu escollir. Per exemple:

- **Regidor/a:** és qui controla tot el que passa a l'escenari. S'encarrega de donar les entrades i sortides als actors i actrius; qui mou l'escenografia i hi posa el objectes que fan falta.
- **Tècnic/a de llums:** dissenya i executa les llums de l'obra.
- **Tècnic/a de so:** dissenya i executa el so de l'obra.
- **Ajudant de direcció:** dóna suport al director, s'encarrega de tenir apuntades totes les indicacions que aquest dóna i ajuda en el muntatge de l'obra.

4.3. IMPROVISACIONS

Per començar a situar-vos, podeu fer algunes improvisacions:

- Improvisació d'una classe.
- Improvisació sobre la vida de les bruixes
- Improvisació de la trobada de les bruixes amb els nens.
- Improvisació del final de l'obra, buscar un altre final.

4.4. MEMORITZACIÓ DEL TEXT

La memòria és un instrument que ens farà molta falta tenir ben entrenat a l'hora de fer teatre.

Per memoritzar el text, l'única cosa que heu de fer és llegir-lo i repetir-lo en veu alta moltes vegades.

Però podeu fer alguns exercicis que us ajudin a exercitar la memòria. Per exemple:

- a) Com anem vestits?** Els nois i noies es col·loquen en cercle, asseguts a terra. El monitor els demanarà als nens que s'observin els uns als altres durant un minut. S'han de fixar en la roba que porten, els complements, com duen el cabell, etc. Al cap d'un minut, el monitor els demana que es girin i tanquin els ulls, i farà una pregunta a cada alumne sobre alguna cosa dels altres.

En acabar la ronda de preguntes, obriran els ulls i comprovaran si ho han encertat.

- b) El cambrer.** Un alumne fa de cambrer i tres més fan de clients. Posarem tres taules i tres cadires com si fóssim en un restaurant.

El cambrer demana al client de la primera taula què vol per dinar. Aquest ha de demanar tres plats (primer, segon i postres). El cambrer ha de memoritzar els tres plats. Després, ha de fer el mateix amb les dues taules que li queden. En total ha de memoritzar nou plats. Quan els té memoritzats, ha d'anar a la barra i repetir-los en veu alta.

Després, anirà taula per taula, dirà els plats i els servirà imaginàriament. Si el cambrer s'equivoca, el client passa a ser cambrer i tornem a començar el joc.

El joc és pot complicar afegint clients al restaurant.

4.5. CREACIÓ DELS PERSONATGES

L'actor sempre crearà el personatge a partir de si mateix, i es basarà en l'observació i la seva experiència personal.

Crearem el personatge a partir del seu aspecte físic, el seu perfil psicològic i la situació on es troba.

A continuació teniu unes taules, ompliu-les amb la informació del vostre personatge:

Aspecte físic

<i>La veu</i>	
<i>Els gestos</i>	
<i>Forma de caminar</i>	
<i>Forma de moure's</i>	
<i>Tics</i>	
<i>Vestuari</i>	
<i>Maquillatge</i>	

Perfil psicològic

<i>Com es diu?</i>	
<i>Quans anys té?</i>	
<i>És casat/da, solter/a, vidu/a?</i>	
<i>Té fills/es?</i>	
<i>A què es dedica?</i>	
<i>Com és el seu caràcter?</i>	
<i>Què li agrada?</i>	

Situació on es troba

<i>Quin dia és? De quin mes? De quin any?</i>	
<i>Què esta fent?</i>	
<i>Què ha fet?</i>	
<i>Què farà?</i>	

4.6. ESCENOGRAFIA

El director s'encarrega del muntatge de l'obra, però està bé que l'ajudem entre tots. Decidiu l'escenografia definitiva per a l'obra:

- a) Mireu l'espai que utilitzareu per fer la representació, penseu en el material de què disposeu i, a partir d'aquí, creeu una escenografia que us sigui pràctica.
- b) Feu-ne el dibuix definitiu i feu una llista del material que utilitzareu.
- c) Penseu que en aquesta obra hi ha quatre espais escènics:
 - 1) La casa de les bruixes
 - 2) Una classe
 - 3) El carrer
 - 4) El teatre de l'escola

La casa de les bruixes

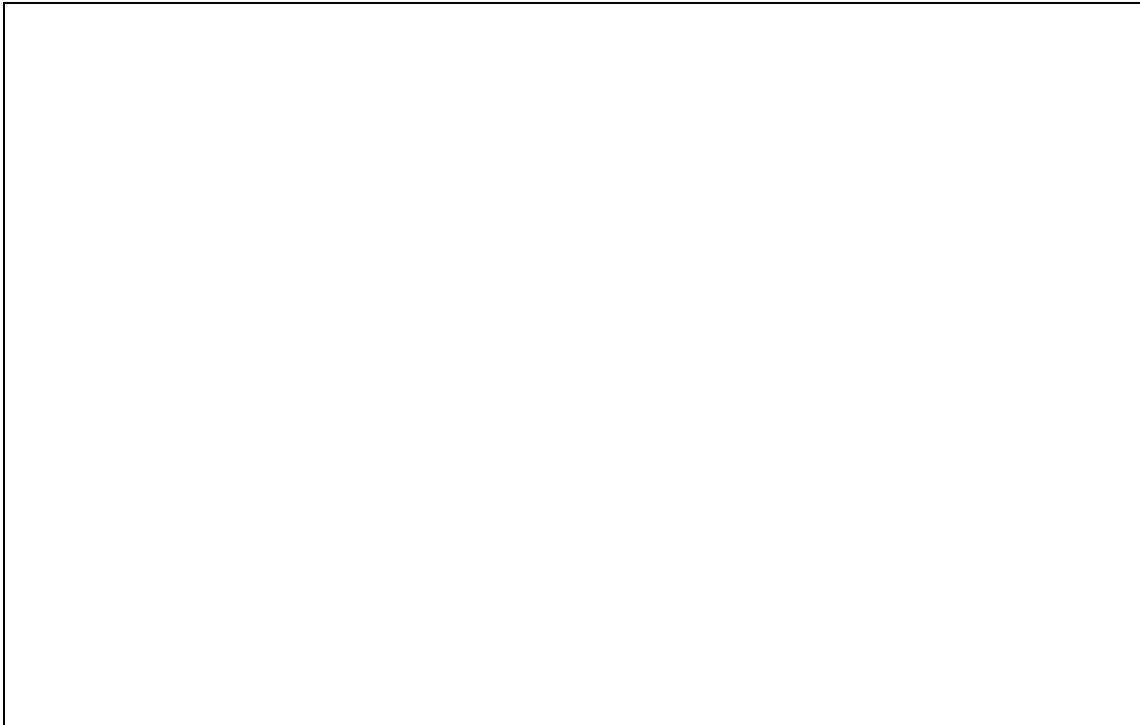
La classe

El carrer

El teatre de l'escola

Un cop dibuixades, trieu la que més us agradi i feu una exposició oral explicant com és l'escenografia i com es podria construir. Aquest exercici el podeu fer en parelles o en grups de tres.

Llista del material que utilitzareu:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

4.7. EL VESTUARI, L'ATTREZZO

Abans de representar l'obra, també hem de decidir el vestuari i l'attrezzo definitiu.

Feu la fitxa del vostre personatge:

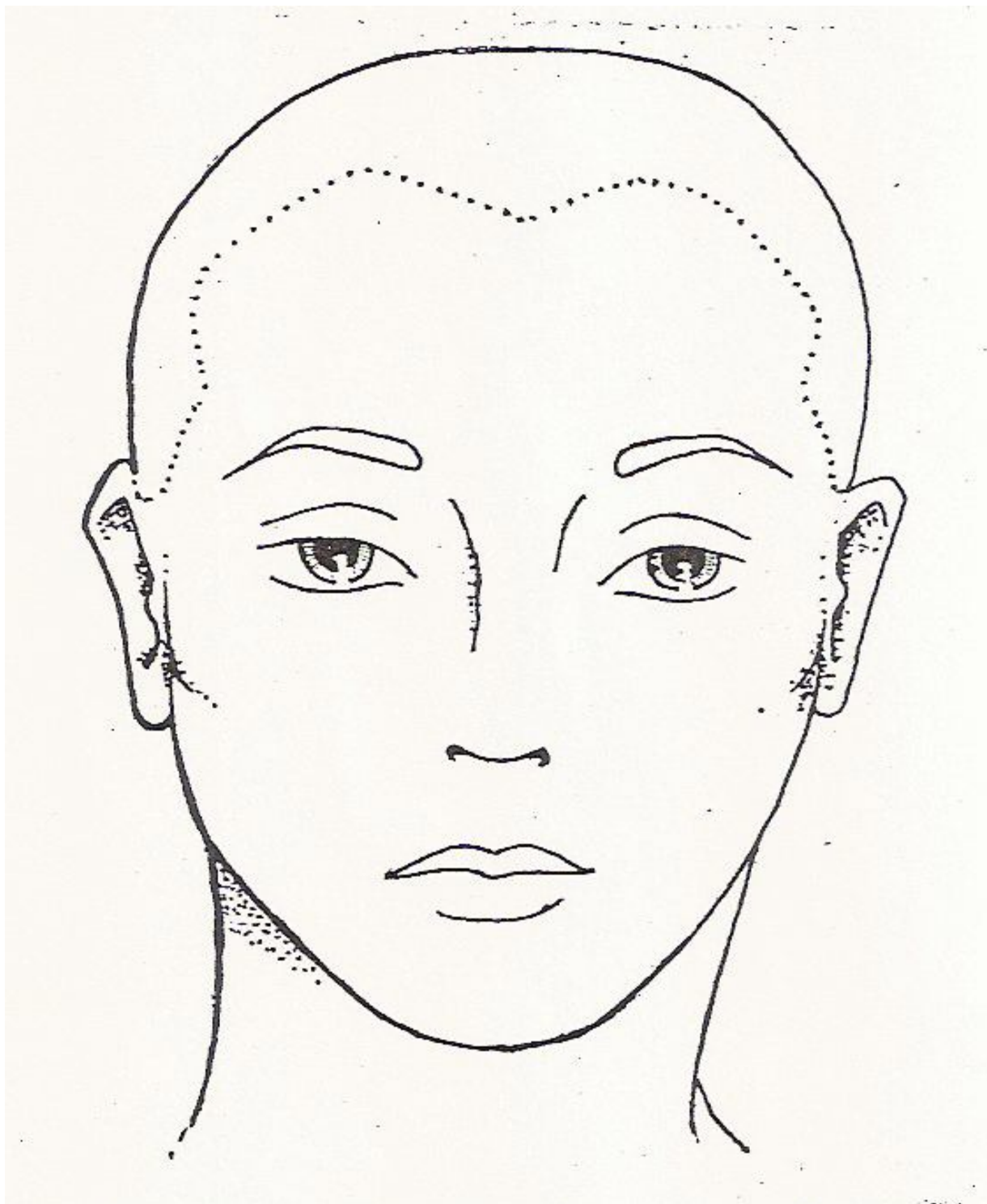
Vestuari	Attrezzo

4.8. EL MAQUILLATGE

El maquillatge és molt important. Feu-ne el disseny i practiqueu a classe.

Per fer els maquillatges us recomanem utilitzar aigua-color. També podeu buscar imatges per inspirar-vos. Les podeu trobar a Internet o en llibres de maquillatge, com per exemple *Maquillatge* (Carena editors).

Dibuixeu el disseny que heu creat:

4.9. EL PROGRAMA DE MÀ

No us oblideu de fer el programa de mà per donar-lo als espectadors que vindran a veure l'obra. Hi heu de posar els noms de tots els que hi heu col·laborat i què hi heu fet.

A continuació us en posem un exemple: un programa de mà del Teatre Nacional de Catalunya. És de l'espectacle *El jardí del cinc arbres*, dirigit per Joan Ollé:

<i>El jardí dels cinc arbres</i>	
A partir de textos de Salvador Espriu	
Dramatúrgia: Iban Beltran i Joan Ollé	
Adaptació teatral	Amb
Iban Beltran	Joan Anguera
Joan Ollé	Ivan Benet
Direcció	Paula Blanco
Joan Ollé	Montserrat Carulla
Escenografia	Enric Majó
Sebastià Brosa	Eduard Muntada
Vestuari	Victòria Pagès
Míriam Compte	Àngels Poch
Il·luminació	Músics
Lionel Spycher	Daniel Espasa
So	Sílvia Pérez Cruz
Damien Bazin	
Caracterització	Producció
Núria Lluell	EL CANAL Centre d'Arts Escèniques
Ajudant de direcció	Salt/Girona
Iban Beltran	Centre d'Arts Escèniques Reus (CAER)
	Centre d'Arts Escèniques de Terrassa (CAET)
	Teatre Principal de Palma
	Estrena
	Temporada Alta 2009-Festival de Tardor de Catalunya (Espectacle inaugural del festival)
	2 i 3 octubre - Teatre Municipal de Girona

Feu un dibuix ben atractiu a la portada i, al darrere, poseu-hi la fitxa tècnica, com la que acabeu de llegir a l'exemple.

Doncs, ja ho tenim tot! Ara ja podeu començar els assajos de l'obra.

Memoritzeu el text tan ràpid com pugueu.

Distribuiu bé el temps.

Convideu tots els amics perquè us vinguin a veure.

I, sobretot, us ho heu de passar bé i, el dia de la funció, deixeu els nervis a casa.

Gaudiu de l'art del teatre!

DICCIONARI TEATRAL

Acotació: text secundari. Part del text que indica accions i circumstàncies que no apareixen en el diàleg.

Acte: cada una de les parts principals en que es divideix l'obra de teatre.

A part: text que diu un actor, ignorant la presència escènica dels altres personatges.

Attrezzo: conjunt de mobles i objectes que requereix una obra.

Bambolina: peça de tela, normalment negra, que es situa verticalment a la part superior de l'escenari.

Caracterització: conjunt d'elements físics que un actor utilitza per crear un personatge (maquillatge, perruqueria...)

Corbata o prosceni: part de l'escenari fora de la línia del teló.

Escena: període d'una funció marcat per l'entrada o sortida dels personatges.

Espai escènic: part del teatre on es col·loquen els decorats, l'attrezzo, i on es representa l'obra.

Fòrum: zona de l'escenari més lluny del públic.

Monòleg: obra de teatre o part d'aquesta que consisteix en un parlament extens que recita un personatge, sol o amb més actors a l'escenari.

Mutis: sortir d'escena.

Orquestra: espai destinat a l'orquestra, sota el prosceni o corbata.

Regidor/-a: persona que té com a objectiu aconseguir que totes les persones i objectes estiguin en el seu lloc en el moment indicat de la funció.

Teló: peça gran de tela, que tanca l'escenari.

Tramoia: tota la maquinària d'un teatre.

Tramoista: persona que mou la maquinària del teatre.

Utillatge: conjunt d'objectes que es fan servir a l'obra.